

Juolludeamit sámi ulbmiliidda

Sápmelaččat leat njealji stáhta eamiálmot ja unnitlohku, ja sis lea dárbu ja vuoigatvuohta erenoamáš árvui sihke riikkaidgaskasaš ja riikka álbmotrievtti mielde. Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus ovddidit sámi giela, kultuvrra ja eallinlági. Vuodđolága § 110 a geatnegahtta stáhta eiseváldiid fuolahit sámi álbmogii vejolašvuoda nannet ja ovddidit gielas, kultuvrras ja servodateallimis.

Giella- ja guovludepartementtas lea ovddasvástádus ovttahttit stáhta sámepolitihka. Departementtaid suorgeovddasvástádusprinsihppa gusto buot fágasurggiide, ja departementtain lea ovddasvástádus čuovvolit sámepolitihka iešguđet ge suorggis. Dát gullá maiddái daidda ortnegiidda maid Sámediggi hálddaša.

Dáinna diehtočállošiiin dáhttu ráđdehus oanehaččat ja oppalaččat čilget iešguđet departementtaid 2005` juolludanevttohusaid sámi ulbmiliidda. Dát diehtočálus lea almmuhuvvon maiddái 1999:s (johtočálus H-12/98), 2000:s (H-29/99), 2001:s (H-13/00), 2002:s (H-32/01), 2003:s (H-11/02) ja 2004:s (H-22/03). Dán jagi gihppagis leat maiddái juolludeamit mat eai leat ovdal leamaš ja danne ii sáhte buot loguid buohtastahttit diimmá loguiguin.

Sámediggi.....	2
Oahpahus- ja dutkandepartementa	3
Kultur- ja girkodepartementa	6
Giella- ja guovludepartementa	8
Dearvvašvuodadepartementa	13
Mánáid- ja bearašdepartementa.....	14
Eanandoallodepartementa	16
Birasgáhttendepartementa	20
Olgoriikkadepartementa	21
Justisdepartementa	22

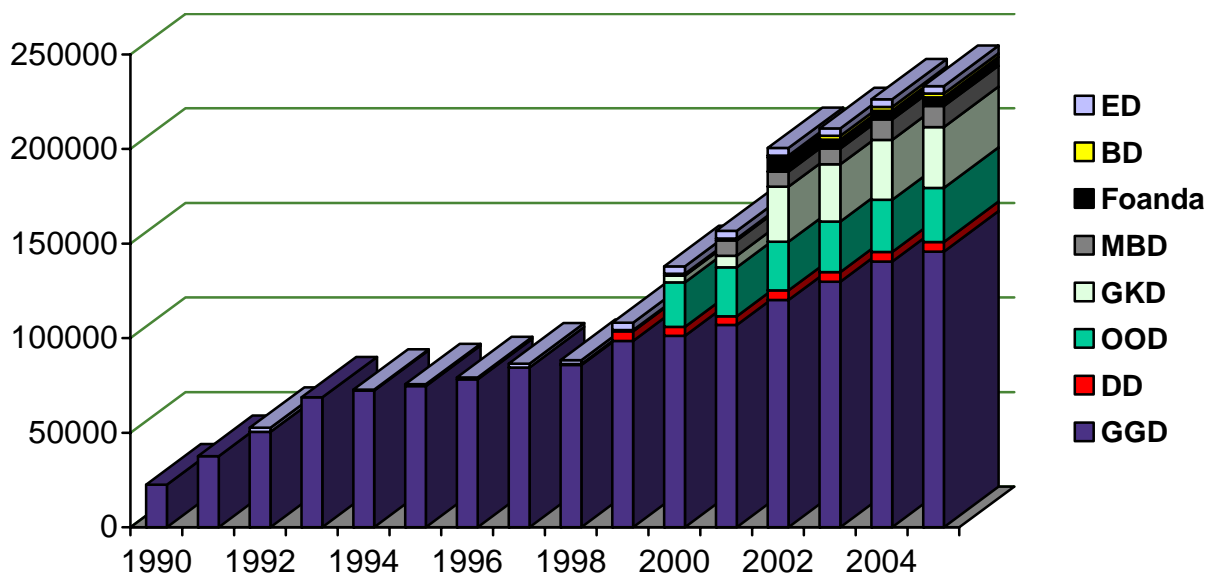
Juolludeamit sámi ulbmiliidda (1 000 kr)

	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahhta 2004	Evttohus 2005	Pst. rievdadus 2004-2005
Oahpahus- ja dutkandepartementa	183 919	173 247	183 841	6,1
Kultur- ja girkodepartementa	41 479	44 653	58 282	30,5
Giella- ja guovludepartementa	137 483	146 050	152 330	4,3
Dearvvašvuodadepartementa	17 700	23 700	29 000	22,4
Mánáid- ja bearašdepartementa	8 113	10 716	11 080	3,4
Eanandoallodepartementa	143 681	144 797	149 497	3,2
Birasgáhttendepartementa	2 000	2 000	2 000	0,0
Olgoriikkadepartementa	1 600	1 600	1 600	12,5
Justisdepartementa	5 980	6 280	1)	-
Ollislaš juolludus	540 333	553 043	587 830	6,3
Sámeálmot foanda	5 072	4 650	4 650	0,0
Submi	545 405	557 693	592 480	6,2

1) Ollislaš juolludus sámi ulbmiliidda ii leat mearriduvvon. Justisdepartementa boahtá 2004` čavčča mielde čielggadit Sámi vieruiduvvat ja riekteainnut- dutkanprošeavtta loahpaheami formálalaš, fágalaš ja ekonomalaš eavttuid. Sámi vuoigatvuođalávdegotti rámma mearriduvvo ođđajagimánu 2005` álggus.

Sámediggi

2005:s boahdá Sámediggi bušeattaárvalusa mielde, hálddašit sullii 234 mill kr sámi ulbmiliidda. Dát lea sullii 7 mill kr lassáneapmi 2004 ektui (3,1 pst). Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990, ja dalle lei Sámedikki bušeatta 31,7 mill kr. Ovdáneapmi čuovvu eiseváldiid ulbmiliid addit Sámediggái stuorát váikkuhanfámu ja válldi sámiid guoskevaš áššiin.

Sámediggi lea ovdal ee. ožžon ovddasvástádusa juohkit doarjagiid sámi organisašuvnnaide, kultur-, ealáhus- ja giellaulbmiliidda, ja olu iešguđet fágadepartementtaid doaimmat main lea erenoamáš mearkkašupmi sámi kultuvrii, leat sirdojuvvon Sámediggái. Mánjel go sámeláhka dohkkehuvvui, de lea eaktuduvvon ahte Sámedikkis galgá leat mearkkašahti iešráddenriekti ja váikkuhanfápmu dain gažaldagain.

Sámedikkis lea dihto hálldahuslaš áššiid hálldašanovddasvástádus, nugo Sámediggeválggaid ja iešguđetlágán almmolaš orgánaid ovddasteddjiid nammadeami oktavuodas. Sámedikkis lea dasa lassin váldi ja váikkuhanfápmu go oassálastá ja go ovddastuvvo iešguđet ge lánvegeottiin, stivrrain ja ráđiin. Earet dan válldi mii Sámedikkis lea sámelága bokte, de lea Sámedikkis maiddái váldi boazodoallolága, oahpahaslága ja kulturmuitalága olis.

Sámediggi oaččui 1999:s lobi spiehkastit juolludusnjuolggadusa § 4:s bruttobušettema birra ja oažžu olles juolladusas Gielda- ja guovluddepartementtas ovttá 50-poastta bokte. Seammaláhkái juolluduvvojit Mánáid- ja bearašdepartementta, Oahpahas- ja dutkandepartementta, Kultur- ja girkodepartementta ja Birasgáhtendepartementta juolludusat 50-poasttaid bokte. Sámediggi oažžu danne erenoamáš iehčanas friddjadis resursahálldašanovddasvástádusa. Sámediggi juohká juolludusa dievasčoahkkimisttis skábmanánu jus Stuoradiggi dohkkeha bušeatta. Sámediggi juohká juolludusa iežas vuoruhemiid vuodul daid eavttuid mielde mat leat biddjojuvvon Stuoradikki bušeattamearrádusas.

Sámediggi dieđiha doaimmas birra neahttasiiddus www.samediggi.no

Oahpahuš- ja dutkandepartementa

(1000 kr)					
Kap.	Poasta	Doaimmat	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahhta 2004	Evttohus 2005
206	50	Sámi oahpahushálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	26 689	27 589	28 569
222	01	Sámi oahpahushálddašeapmi, Doarjja Sámediggái	24 448	23 000	75 700 ¹⁾
	45	Stuora birggasoastimat ja mállasdoallan	-	-	1 000 ²⁾
225	63	Vuođđoskuvlla ja joatkkaoahpahuš oktasaš doaimmabijut, Sámi oahpposuorgi	36 746	36 962	40 301
226	01	Vuođđoskuvlla ja joatkkaoahpahuš kvalitehtaovddideapmi, Erenoamáš doaimmagolut	2 500	2 000	2 000
232	01	Stáhtalaš skuvllat main lea joatkkaoahpahuš, Doaimmagolut	53 511	52 000	3)
	45	Stáhtalaš skuvllat main lea joatkkaoahpahuš, Stuora birggasoastimat ja mállasdoallan	1 223	2 530	
248	21	Oahpahuš sierra IKT-doaimmat, Erenoamáš doaimmagolut	4 000	1 500	2 500
274	01	Stáhtalaš allaskuvllat, Doaimmagolut	27 950		
	21	Stáhtalaš allaskuvllat, Erenoamáš doaimmagolut	6 002		
	45	Stáhtalaš allaskuvllat, Stuora birggasoastimat ja mállasdoallan	850		
	50	Stáhtadoarjja		30 196	33 771
Submi			183 919	173 247	183 841

1) 52,5 mill kr lea sirdojuvvon kap. 232.01:s.

2) Meroštallan

3) 2005:s ii leat evttohuuvvon juolludus kap. 232, 01 ja 45 poasttaid bokte. Dan kapihttala juolludus lea eanas muddui sirdojuvvon kap. 222:ii.

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda dáid kapihttaliid ja poasttaid bokte:

Kap.	Poasta	Doaimmabijut
263	50	Tromssa universitehta, Stáhtadoarjja
285	52	Norgga dutkanráđdi, Dutkanulbmilat

Kap. 206 Sámi oahpahushálddašeapmi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Kapihtal ruhtada Sámi oahpahušossodaga doaimmagoluid, sámi ohppiid oahpponeavvuid buvttadeami ja ráhkadeami, ja oahpaheddjiid neavvuma geat oahpahit mánáidgárdiid, vuodđoskuvllaid ja joatkkaoahpahuš sámi ohppiid. Juolludus Sámediggái evttohuuvvo jotkojuvvot seamma dásis go 2004:s.

Kap. 222 Stáhta vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01

Doaimmagolut

Sámi ohppiid vuodđoskuvllat

Dán kapihttala bokte juolluduvvo ruhta sihke sámi ulbmiliidda ja Longyearbyen skuvlii. Ruđat galget ee gokčat skuvlla ja internáhta doaimma Gaska-Norgga Sámskuvllas, Aarbortes, ja Snåase ja Málátvuomi suohkaniid oahpahuš- ja internáhttabálvalusaid oastima. Juolludus galgá maiddá gokčat heaittihuvvon internáhtaid ovdeš bargiid vuordinbálkká goluid. Suohkanšiehtemiid mielde gokčá stáhta Snåase ja Málátvuomi sámskuvllaid goluid. Duogázin dasa go stáhta jodiha Gaska-Norgga Sámskuvlla, ja dasa lassin addá sierra juolludusaid Snåase ja Málátvuomi suohkaniid sámi skuvllaide, lea ahte sámi mánát galget oažžut oahpahušvejolašvuodaid mat nannejit sámi giela ja kultuvrra. Prošeavtta "Lullisámi oahpahuš ruovttuskuvllas" árvvoštallanraporta gárvana 2004 loahpas. Departementa máhccá fas sámi vuodđoskuvllaoahpahuš organiseremii ja stáhtalaš skuvla- ja internáhttadoaimmaid gažaldagaide.

Stáhta sámi joatkkaskuvllat

Kapihttalii gullá ee. doarjja Sámi joatkkaskuvlii Kárásjogas ja Sámi joatka- ja boazodoallo-skuvlii Guovdageainnus. Skuvllat galget fállat joatkkaoahpu sámi nuoraide, ja 2005 rájes galget skuvllat maiddá viidáseappot ovddidit sámi giela ja kultuvrra gáiddusoahpahusa ja guovllu ealáhusovddideami ja sámi kultuvrra kurse- ja ovddidanbargguid. Ovttrasrádiid Sámedikki ja Finnmárkku Fylkkamánni oahpahusossodagaiguin, galget skuvllat maiddá oassálastit sámi álbmoga rávis olbmuid oahpahusa nannemis. Departementa bohtá váldit oktavuoda Finnmárkku fylkkagiieldain Ođastus 94` sámi joatkkaoahpahusa árvvoštallama čuovvoleami hárrái.

2005:s evttohuvvo sámi vuoddo- ja joatkkaskuvllaid juolludus seamma dássái go 2004:s.

Kap. 225 Vuoddoskuvlla ja joatkkaoahpahusa oktasaš doaibmabijut, poasta 63 Doarjja vuoddoahpahusa sámegillii

Doarjjaortnega ulbmil lea nannet suohkaniid ekonomalaš návccaid fállat oahpahusa sámegielas ja sámegillii, daid vuoigatvuodaid mielde mat bohtet ovdan oahpahuslága § 6-2:s ja 6-3:s. Doarjja addo maiddá nannet oahpaheddjiid sámi giela ja kultuvrra gelbbolašvuoda.

2003-04 skuvlajagi lei sullii 2 800 vuoddoskuvlaoahppis sámegieloahpahus mii lea 7 pst. sturrosaš lassáneapmi 2002-03 skuvlajagi ektui. Lohkanvirggiid lohku lea bisson oalle dássedit mañemus jagiid. 2004` giđa ledje joatkkaoahpahas 279 oahppi geat ožžo sámegieloahpahusa, 2003` giđa ledje 232 (Gáldu: GSI). Eatnasat sis ožžo oahpahusa fylkka-giielddalaš skuvllain.

2005` juolludus evttohuvvo jotkojuvvot seamma dásis go 2004:s.

Kap. 226 Vuoddoahpahusa kvalitehtaovddideapmi, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut ja kap. 248 Oahpahusa sierra IKT-doaimmat, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut

Oahpahus- ja dutkandepartementa lea addán doarjaga Sámediggái movttiidahttit sámi oahpahusa IKT geavaheami, erenoamážit sámi skuvlaneahta ja sámegiel digitála oahpponeavvuid ráhkadeami várás. Dasa lassin lea juolluduvvon doarjja pedagogalaš ovddidanprošeavttaide maid Sámediggi fuolaha, ja lullisámi guovllu gáiddusoahpahussii. Mañemus jagiid lea vuoddoskuvlii ráhkaduvvon sámegielalaš diagnostalaš lohkanáidogeahččaleapmi. Sámediggi lea fuolahán geahččalemiid skuvllaide main leat sámi oahppit. 2005:s evttohuvvo juolluduvvot 4,5 mill kr sámi ulbmiliidda dán guovtti bušeahttakapihttala bokte.

Kap. 263 Tromssa universitehta, poasta 50 Stáhtadoarjja

Tromssa universitehtii juolluduvvui 2001:s ruhta guovtti stipendiáhtavirgái mat leat várrejuvvon sámi dutkamii. 2002 rájes lea juolludus biddjon universitehta bušeahttarámmii.

Kap. 274 Stáhtalaš allaskuvllat, poasta 50 Stáhtadoarjja

Árv. S. nr. 12 (2002-2003) ja St. dieđ. nr. 34 (2001-2002) *Kvalitehtaodastus Sámi alit oahpu ja dutkama birra* meannudettiin, doarjju Stuoradiggi sámi oahpahusa ja dutkama viidáset nannema. Ráđdehusa ulbmil lea ee. nannet sámi alit oahpu ja dutkama oppalaččat ja buoridit sámegielat studeanttaid rekruterema. Lea mávssolaš buoridit máhtu sámi servodatdili ja sámi giela ja kultuvrra birra.

Sámi allaskuvla lea Stuoradikki meannudeami vuodul St. dieđ. nr. 34 (2001-2002) oktavuodas, evttohan guhkilmas plána dasa movt ásahusa heivešii nuppástuhttit dieđalaš allaskuvlan. NOKUT ferte akrediteret Sámi allaskuvlla dieđalaš allaskuvlan. Dát mearkkaša ahte allaskuvla ferte deavdit daid gáibádusaid mat ovdanbohtet universitehta- ja allaskuvlálaga ja priváhta allaskuvlálaga akrediteren-, árvvoštallan- ja dohkkehusjuolggadusaid §

7.4:s. Allaskuvla ferte ee. oažžut dohkkehuvvot vuoigatvuoda addit doavttirgráda. Diedalaš allaskuvlla dohkkeheapmi mearriduvvo gonagaslaš resolušuvnna bokte.

Davviriikkaid ministtarráđđi lea mearridan ahte buot davviriikkalaš instituhtat galget sirdojuvvot iešguđet ruovtturiikkaide ja ahte dat ožžot eanet ovddasvástádusa ruhtadit instituhtaid. 2005 ja 2007 gaska unnidišgoahtá Davviriikkaid ministtarráđđi Davviriikkaid Sámi Instituhta ruhtadeami. Norgga ruhtadeapmi instituhtii lassána Oahpahas- ja dutkandepartementta bušeahta bokte. Instituhtii lea evttohuvvon juolluduvvot 1,2 mill kr 2005:s. Oahpahas- ja dutkandepartementta mihttu lea ahte Davviriikkaid Sámi Instituhta fágalaš doaibma organiserejuvvo Sámi allaskuvlla vuollái. Ulbmil lea ee. oččodit sámi guovllu oppalaš oahpahas- ja dutkanáŋgiruššama goabbatbeallásaš nannema.

Ráđdehus evttoha stuoridit Sámi allaskuvlla bušeahttarámma 500 000 kruvnnoin sámi alitoahpu oahppogirjjiid almmuheami várás.

St. died. nr. 34:s (2001-2002) *Kvalitehtaodastus Sámi alit oahpu ja dutkama birra*, namuhuvvo lullisámi giela ja kultuvrra ja julevsámegiela nanusnuhttin. Davvi-Trøndelága allaskuvla lea mánga jagi ožžon 300 000 kr sturrosaš sierra juolludusa lullisámegiela ja kultuvrra várás. Juolludus joatkašuvvá 2004:s. 2005` stáhtabušeahtas árvala Ráđdehus juolludit Budeaju allaskuvlii ja Davvi-Trøndelága allaskuvlii 300 000 kr goabbáinai nannet ja ovddidit julevsámegiela ja lullisámegiela fágasurggiid.

Kap. 285 Norgga dutkanráđđi, poasta 52 Dutkanulbmilat

Sámi dutkan oažžu doarjaga kap. 285 poasta 52 bokte. Doarjja addo vuosttažettiin Sámi dutkanprográmma (2001-2005) bokte. Prográmma ruhtaduvvo eanas muddui Oahpahas- ja dutkandepartementta rudaiguin ja Gielda- ja guovludepartementa juolluda oasi. Prográmma, mas leat sihke humanisttalaš ja servodatdiedalaš suorggit, galgá doarjut gelbbolašvuodaloktema, rekruterema ja movttiidahtit fágaidgaskasaš ja mánggaásahuslaš ovtasbargui. Sámeigiela ovddideapmi dieđagiellan deattuhuvvo erenoamážit. 2004:s ruhtadii prográmma oktiibuot 37 proševtta mat ledje sihke humanisttalaš ja servodatdiedalaš dutkanproševttat. Sullii viđádasoassi proševttain oaččui smávit juolludusaid gaskkusteapmái, mii čuovvu prográmma gaskkustanáŋgiruššama prográmmaáigodaga loahpahettiin. Prográmma áŋgiruššá erenoamážit nissonolbmuid rekruteremis. 2004:s juolluduvvojedje studeantastipenddat logi nissonolbmui ja ovttá dievdoolbmui, doavttirgrádstipenddat guđa nissonolbmui ja guovtti dievdoolbmui ja poastadoavttirstipenda ovttá nissonolbmui. Sullii 6,7 mill kr 2004` poastajuolludusas golahuvvo prográmmii. Prográmmarudat bisuhuvvojit vuordimis seamma dásis 2005:s.

Kap. 285 poasta 52 juolludus lea maiddáí golahuvvon sámi proševttaide Dutkanráđi eará áŋgiruššansurggiin, ee. KUNSTI-prográmma, Dutkanráđi giellateknologalaš prográmma, gullelaš prošektii. Oahpahas- ja dutkandepartementta kap. 285 poasta 52 ja Dutkan- ja ođasmahtinfoandda kap. 286 poasta 50 ruhtadit KUNSTI-prográmma. Dát foanda ruhtada maiddáí eamiálbmotproševtta mas globaliserema áŋgiruššama sámi bealli deattuhuvvo.

Guovdageainnu diedavisti

Oahpahas- ja dutkandepartementa vuoraha Guovdageainnu ođđa diedavisti huksenbarggu. Ođđa vistti vejolaš geavaheadjit leat Sámi allaskuvla, Sis-Finnmárkku studeantaovttastus, Sámi erenoamáš pedagogihkalaš doarjja, Davviriikkaid Sámi Instituhta, Sámedikki oahpahasossodat, Sámedikki giellaossodat, Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš ja Sámi arkiiva. Ulbmil ođđa visttiin lea čohkket sámeigielalaš doaimmaid ja sámi diedalaš doaimmaid stuorát birrasii. Statsbygg galgá lágidity ođđa vistti. Ovttasráđiid geavaheiddjiiguin lea programerenproseassa ja doaibmaanálisa čađahuvvon. 2004:s lea maiddáí lágidityvnon plánen- ja hábmengilvu ja arkiteakta lea välljejuvvon.

Kultur- ja girkodepartementa

(1000 kr)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		Evttohus
			Rehketdoallu	bušeahtta	
			2003	2004	2005
320	53	Sámi kulturulbmilat	30 244	31 734	32 113
320	73	Nuortasámi dávvirvuorká		1 300	12 000
326	78	Sámi giellateknologiija			500
329	01	Sámi arkiiva			700
335	75	Doarjja sámi aviissaide	11 235	11 619	12 969
Submi			41 479	44 653	58 282

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
326	01	Giella-, girjjálašvuohta- ja girjerájusulbmilat (Našovnnabibliotehka)
334	72	Guovddášdoaibmaásahusat

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámi kulturulbmilat

2002` stáhtabušeahta rájes sirdojuvvojit iešgudetlágán sámi kulturulbmiliid juolludusat Sámediggái ovttá poastta bokte. Poasta gokčá doarjagiid sámi sierrabibliotehkii, johtti girjerájusbálvalussii, sámi dáiddárstipenddaide, sámi dáiddaásahusaid čájáhusbuhtadeapmái, báikenammanevvohahkii ja sámi giellalága čadaheapmái, sámi museaide, sámi musihkkafestiválaide ja Beaivváš Sámi Teáhterii. 2005 rájes evttohuvvu ovttasráđiid Sámedikkiin ja Riikaarkivárain 0,7 mill kr sámi arkiivii dán poastta bokte sirdojuvvot stáhtalaš Arkiiva-doaimmahahkii.

Kap. 320 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 73 Našovnnalaš kulturviesut

Nuortasámi dávvirvuorká Njávdamis lea organiserejuvvon prošeaktan maid Sámediggi ja Máttá-Várjjaga gieldda ruhtadit. Sámediggi lea välljen Nuortasámi dávvirvuorkká Njávdamis sámi duhátjagibaikin. Sámediggi nammadii dávvirvuorkká stivrra 2004:s. Kultur- ja girkodepartementa lea juolludan oktiibuot 30 mill kruvno odđa dávvirvuorkávistti huksemii. Ovdalaččas lea juolluduvvon 3,8 mill kruvno. Dávvirvuorkká prošekteren álggahuvvo 2004` čavčča ja huksemat vurdojuvvojit álggahuvvot 2005` geasi. 2005` juolludusas našovnnalaš kulturvistiide evttoha Kultur- ja girkodepartementa 12 mill kruvno viidásetprošekteremii ja huksemii. Dalle báhcá vel 14,2 mill kruvno huksendoarjjan boahhtevaš jagiide.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuohta ja girjerájusulbmilat, poasta 01 Sámi bibliografiija

Našovnnabibliotehkas lea 1993 rájes leamaš sámi bibliografiija váseidin doaibman. Earret sámegielmateriála, de lea maidđái girjjálašvuohta eará gielaide, buot sámi guoskevaš fágasurggiin ja fáttáin váldon fárrui. Ulbmil lea oktasaš davviriikkalaš bibliografiija. Dássožii lea sámi bibliografiija almmuhuvvon deaddiluvvon hámis golmma háve, ja dan sáhtta maidđái dábuhit elektrovnnalaš dokumentan.

Kap. 326 Giella-, girjjálašvuohta ja girjerájusulbmilat, poasta 78 Iešgudet lágán fásta doaimmat

Sámi giellateknologiija ovddideami várás, juolluda Kultur- ja girkodepartementa 1,5 mill kruvno golmmá jagi badjel sámegiell dárkkistanprográmma ráhkadeapmái maid Sámediggi jođiha. 2005:s evttohuvvu juolluduvvot 0,5 mill kruvno dán ulbmili.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat

Eaktuduvvo ahte Davvi-Norgga filbmaguovddáš OS doarju unnimusat ovttá sámi filmma buvttadeami jahkásaččat jus galgá oazžut doarjaga kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 72 Guovddášdoaibmaásahusat bokte.

Kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Sámi aviissaide doarjja juolluduvvo kap. 335 Preassadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide vuolde. Sámi aviissat leat ožžon stáhtadoarjaga 1979 rájes, 1987 rájes sierra bušeahhtapoastta bokte. Doarjjaortnet lea regulerejuvvon njukčamánu 17.b. 1997` sámi aviissaide doarjaga njuolggadusain. Preassadoarjja lea vuosttažettiin ásahuvvon danne go preassas lea mearkkašupmi demokratiijja ja sátnefriddjavuoda bisuheamis. Dasto lea sámi aviissain deatalaš mearkkašupmi sámi čállingiela seailuheamis ja ovddideamis. 2004:s juolluduvvui dán poastta bokte 11,6 mill kr, mii lei 0,4 mill kr eanet go ovddit jagi. 2005 bušeahtta-áigodahkii evttohuvvo juolluduvvot 12,9 mill kr.

Kap. 340 Girkolaš hálddahus, poasta 01, Doaibmagolut, poasta 71 Girkolaš ulbmiliid doarjja ja poasta 75 Oskkuoahpahus

Doaibmajuolludusas mii addo Girkoráđđái kap. 340, poastta 01 bokte, gullá oassi máiddái Sámi girkoráđđái. Girkočoahkkin ásahii Sámi girkoráđi, ja ulbmilin lea leahket sámi girko-gažaldagaid guovddášgirkolaš orgánan.

Poastta 71 bokte Girkolaš ulbmiliid doarjja lea mánja jagi addon doarjja Norgga Biibbal-searváii oddasit jorgalit biibbalošiid sámegillii. Odđa testamentta jorgalus davvisámegillii gárvanii 1998:s. Seammás álggahuvvui bargu jorgalit boares testamentta davvisámegillii. 2005` juolludusevttohus dán poastta vuolde mii lea 1,2 mill kr, gusto eanas muddui dán bargui mii vuordimis bistá 10 jagi. Dán poastta bokte juolluduvvojit maiddái ruđat sámi guovlluid katekehtaid ja diakonaid bálká- ja doaibmagoluide.

Dan doarjagis mii juolluduvvo poasta 75 bokte Norgga girku oskkuoahpahusa várás, lea sámi álbmoga oahppofálaldaga ovddideapmi vuoruhuvvon ángiruššansuorgi. Davvi-Norgga searvegottiin ožžot mánja searvegotti main lea sámegielat álbmot 2004 rájes, stáhtadoarjaga čadahit viiddis ja vuogálaš oahpahusfálaldaga. 2005` bušeahttaárvalus lea mearkkašahtti lassáneapmi, ja bohtá mearkkašit stuorát ángiruššama maiddái sámi álbmoga guovdu.

Kap. 341 Báhppagoddi, poasta 01 Doaibmagolut

Oassin girku báhppabálvalusas, mii ruhtaduvvo kap. 341, poastta 01 bokte, lea maiddái sámi álbmoga girkolaš bálvalus. Dása gullet ee. Davvi-Hålogalánda bismágotti sámegielat báhpat, ja sierra lullisámi báhppa- ja diakonavirgi Nidaros bismágottis. Davvi-Hålogalánda lea maiddái bismágoddekapellána guhte bargá guovlluin gos sámmit ássat biedgguid. Girkus lea maiddái dulkobálvalus masa gullet golbma dulkka 70 pst. virggis ja guokte dulkka 20 pst. virggis.

Gielda- ja guovludepartementa

(1000 kr)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		Evttohus 2005
			Rehketdoallu 2003	bušeahitta 2004	
540	50	Sámediggi	129 800	133 400	138 750
540	54	Vuoitu Sámeálbmotfonddas	5 072	4 650	4 650
541	70	Doarjja sámi ulbmiliidda	1 300	1 100	1 100
541	72	Sámi giella ja diehtjuohkin j ea	2 500	2 600	2 680
541	73	Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš	-	-	750
542	1	Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš	2 261 ¹⁾	1 950	2 050
571	64	Árvvoštusdoarjja	-	7 000	7 000
Submi			142 133	150 700	156 980

1) Dasa lassin oaččui Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš 1,2 mill kr Olgoriikkadepartementtas. 2003:s golahii Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš 361 000 kr eambbo, danne go dihtorrusttegat ja elektrovnnalaš arkiivavuogádatoahpahus mielddisbuvttii vuorddekeahes goluid. Guovddáš galgá golahit seamma mađi unnit 2004:s.

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušehhtakapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
500	21	Sierra dutkan- ja čielggadandoaimmat
500	50	Norgga dutkanráđi dutkanprográmma
552	70	Našovnnalaš doaibmabijut guovlluovddideami várás, Interreg

Sámepolitihka váldoulbmilat

Vuoddolága § 110a ja sámeláhka leat vuodđun ráđđehusa ulbmilii lágideat sámi álbmogii vejolašvuoda nannet ja ovddidit iežaset giella, kultuvrra ja servodateallima. Ráđđehusa ulbmilat bohtet muđui ovdan čuovvovaš mihttomeriin:

1. Ovttahttit sámepolitihka ja ovdánahttit ovttasbargovugiid ja ráđđádallamiid

Dálá čadahuvvo sámi ja sámiide guoskevaš bargu ráđđehusa ulbmiliid mielde ollislaš sámepolitihka hárrái, mas sámit ieža Sámedikki bokte ja eará áigejuvdim organisášuvnnaid bokte váikkuhit ja ovddidit eavttuid. Lea deatlaš ahte Sámediggi ja eará áigejuvdim organisášuvnna bohtet árrat fárrui láhkabargoprosessaide ja sullasaš bargguide, vai sámi beroštumit vissásit ja duođas besset váikkuhit daidda doaimmaide ja mearrádusaide mat guoskkahit sámi beroštumiid.

Ráđđehus dáhttu ovdánahttit ráđđehusa ja Sámedikki ovttasbargovugiid, ja dáhttu čuovvolit álbmotrievttálaš geatnegasvuoda ráđđádallat sápmelaš eamiálbmogiin dohkálaš vuogi mielde. Lea deatlaš ahte ráđđehus ja Sámediggi bohtet ovttaide movt ovtta meannudit sámi beroštumiid guoskevaš áššiid. Sámediggi ja Gielda- ja guovludepartementa leat danne álggahan ságastallamiid mas lea ulbmilin gávnnahtit njuolggadusaid dasa movt stáhtalaš eiseváldit ja Sámediggi galggaše ráđđádallat dain áššiin main lea njuolggá mearkkašupmi sápmelaččaide.

2. Movttiidahttit geavahit sámegiella aktiivvalaččat eanet oktavuodain

Ráđđehussii lea erenoamáš deatlaš čalmmustahttit sámegiella, ja áigu láchit dili nu ahte sámegiella eambbo geavahuvvo maiddá almmolaš oktavuodain. Vuordámuš lea ahte almmolaš doaimmat lágideat čálalaš gulahallama sámegillii. Ráđđehusa mihttu leat almmolaš sámegielskovit, ja ahte sámi namat, báikenamat, čujuhusat jna registrerejuvvojat riektá. Sámegealgeavaheapmi dihtoroktavuodain lea hui deatlaš doaibmabidju sámegiella nannedettiin. Danne mearridii Ráđđehus geassemánu 2003:s ahte stáhtalaš etáhtat galget árvvo-

štallat sámegeieldoarjaga dárbbuid vai fuolaha sámeigelgeavaheami go prográmmat/dihtorvuodut odastuvvojit. Ráđdehusa deataleamos ángiruššansurggiide boahttevaš jagiid gullá maiddá sámegeilla ja IT. Dát mearkkaša ee. ahte joatkit ovttasbarggu Sámedikkiin čadahit Sámedikki eSápmiplána ja eará IT gažaldagaid, SamIT (Sámegeilla ja IT gelbbolašvuodabása – www.sámit.no) ovddideami ja doaimma, davviriikkalaš ovttasbarggu ja vejolaččat ruđalaččat doarjut prošeavttaid mat leat mielde nanneme sámegeilla ealli giellan maiddá IT-máilmmis, vrd kap. 541, poasta 72.

Ráđdehus lea mearridan ahte buot departementtat galget válbmet iežaset láhka- ja njuolggadusjorgalanplána ovdal njukčamánu 1.b. 2005. Vai stáhtalaš etáhtat fuomášit jorgalandárbbu ja vai sámeigelgeavaheapmi dovddusnuvvá, de áigot departementtat juolludusreivviin iešguđet áigeguovdilis stáhtalaš organaide, čilget sámelága giellanjuolggadusaid geatnegasvuodaid. Stáhtalaš doaimmat ávžžuhuvvojit jorgalahttit njuolggadusaid ja almmuhusaid sámelága njuolggadusaid mielde ja maiddá almmustahttit daid.

Ovdal 2004` loahpa galget buot departementtaid ja Stáhtaministara kantuvrra dieđut leat sámegeillii ODIN` sámegeielseidduin. Teaksta almmuhuvvo eanas muddui davvi-sámegeillii, muhto ráđdehus boahá maid atnit julevsámegeilla ja lulli-sámegeilla.

2004` čavčča juolludii Kultur- ja girkodepartementa, Oahpahus- ja dutkandepartementa ja Gielda- ja guovludepartementa 6 mill kruvnnu elektrovnnalaš teakstameannudeami sámi dárkkistanprográmma ráhkadeapmái. Dát teknologijja – grammatihkka- ja stávendárkkisteampi, sátnujuohkinprográmma js synonymasátnegirji – lea hui mávssolaš veahkkeneavvu sámegeilla ovdáneamis ja áittardeamis. Prošeavtta bohtosat galget leat ávkin buot sámegeilat dihtorgeavaheddjiide. Sámediggi galgá jođihit dán mánggajagi barggu, ja juolluda maiddá 5,3 mill kr prošeaktii.

3. Buoridit máhtu sámi dilálašvuodaid birra ja čalmmustahttit sámi kultuvrra lasi dutkama ja gaskkusteami bokte

Ráđdehus oaivvilda diehtujuohkima ja máhtolašvuoda sápmelaččaid ja sámi kultuvrra birra, eastadit negatiiva guottuid sámiid ja sámi kulturovddideami guovdu. Ráđdehus dáhttu danne buoridit máhtolašvuoda sámi diliid birra. Sámi "ofelaš"- prošeavtta bokte dáhttu ráđdehus ollistit eará diehtujuohkindoaimmaid ja addit sámi nuoraide barggu juohkit dieđuid dáčča nuoraide sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra. Ofelaččat galget ee. galledit joatkkaskuvllaid miehtá riikka. Golbma sámi ofelačča nammaduvvojedje 2004` Riddu Riđđu festiválas. Nuorat bohtet doaimmat ofelažžan jagi. Sii leat hálddahuslaččat čadnon Sámi allaskuvlii Guovdageainnus, mas lea ovddasvástádus praktihkalaččat čadahit prošeavtta. Gielda- ja guovludepartementa lea ruhtadan prošeavtta. Prošeakta jotkojuvvo 2005:s.

Ráđdehus dáhttu kártet dálá máhtu ja dutkama das manne negatiiva guottut sámiid ja sápmelašvuoda guovdu čuožžilit, ja movt dákkár guottuid sáhtá eastadit. Ráđdehus árvvoštalláálggahit viidáset DjO-doaimma dán suorggis, vrd. doaimmaplána rasismma ja vealaheami vuostá, mii ovddiduvvui suoidnemánu 2002:s. Gielda- ja guovludepartementa ruhtada 2004:s Norgga sámi álbmoga iešvásihuvvon rasisma ja vealaheami iskkadeami. Departementa áigu joatkit iskkademiin 2005:s.

Geahča maiddá kap. 500, poasta 21 Sierra dutkan- ja čielggadandoaimmat.

4. Nannet sámi ealáhusaid

Sámi kultuvrra ja giela viidáset ovdáneami eaktun leat nana ja njuovžilis ealáhusat. Ráđdehus áigu nannet sámi ealáhusaeallima oppalaš ealáhuspolitihka bokte. Sis-Finnmárkku ealáhuseallima kapitálavárit fertejit nannejuvvot, seammás go sámi ealáhuseallimii sihkkarastuvvojit buorit, vurdojuvvon ja bealátkeahkes rámmaevttut. St. dieđ. nr. 8:s (2003-2004) Finnmarkku ja Davvi-Tromssa doaimmaavádaga birra, čilge ráđdehus guovllu ealáhuseallima

áŋgiruššamiiddis birra. Rádđehus lea maiddái guorahallan boazodoalu vearro- ja divatortnega árvoháhkama lassáneami olis. Lea ásahuvvon sierra vearrogeasus buot boazodolliide gain lea sisaboahu boazodoalus.

Rádđehus áigu láhčit dili dasa ahte árbevirolaš máhttu ja ođđaáigásaš teknologija šattaše vuodđun sámi guovlluid ekonomalaš ođasmahttimii ja boahttevaš ássamii. Ulbmilaš kulturuđolaš ealáhusovddideami áŋgiruššan ja lagas ovttasdoaimma ealáhuseallima, DjO-birrasa ja kultureallima gaskka, ferte čadnot nanabistevaš ovddidanpolitihkkii.

5. Nannet davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovttasbarggu eamiálbmogiid gaskka ja eamiálbmogiid birra

Rádđehus lea joatkán ovttasbargu sámi áššiid ovddasvástideaddji ministariid ja Suoma, Ruota ja Norgga sámediggepresidenttaid gaskka mii ásahuvvui 2000:s, ja man ulbmil lea jámmadit čuvget, guorahallat ja meannudit sámi gažaldagaid maid hárrái leat oktasaš beroštumit. 2001:s mearridedje ministarat ja sámediggepresidenttat nammadit áššedovdijoavkku mii galgá ráhkadit árvalusa davviriikkalaš sámekonvenšuvdnii. Áššedovdijoavku álggahii barggus ođđajagimánus 2003, ja joavkku áigumuš lea válbmet sámekonvenšuvdnaárvalusa 2005:s. Ministarat ja presidenttat leat maiddái ásahan davviriikkalaš sámi giellabálkášumi – Gollegiella – mainna rávida ja čalmmustahtá davviriikkaid ja Ruošša sámegieláŋgiruššama- ja barggu. Giellabálkášupmi juhkkuojuvvo juohke nuppi jagi, vuohččan skábmamánus 2004.

Suoma, Ruota ja Norgga sámedikkid leat ásahan oktasaš ovttasbargoorgána, namalassii Sámi parlamentáralaš ráđi. Rádđi lea institušunaliserejuvvon ovttasbargu sámedikkiid gaskka dakkár áššiin mat guoskkahit sámiid máŋgga stáhtas dahje sámiid oktan álbmogin. Rádđi lea deatalaš orgána ođđa davviriikkalaš ovttasbarggus, muhto das boahtá maiddái leat mearkkašupmi gaskariikkalaš oktavuodain.

Kap. 500, poasta 21 Sierra dutkan- ja čielggadanprográmmat/ kap. 500, poasta 50 Norgga dutkanráđi dutkanprográmma

Poasttaide gullet buot Gielda- ja guovludepartementta ovddasvástádussurggiid dutkan- ja čielggadandoaimmat.

Surgeprinsihpa geažil leat máŋgga departementtas ja vuolit etáhtas DjO-doaimmat (dárogiillii FoU) sámi dilálašvuodaid birra. Gielda- ja guovludepartementa lea 2001 rájes juolludan ruđa Norgga dutkanráđi sámi dutkanprográmmii (2001-2005). Prográmma ulbmil lea rekruteret dutkkiid ja movttiidahttit dutkamii mii buvttášii ođđa máhtu ja ođđa perspektiivvaid, ovddidit sámegiela diedagiellan ja movttiidahttit sámi dutkama fágaidrasttideaddji ja ásahusgaskasaš ovttasbargui sihke riikkadásis, davviriikkalaččat ja riikkaidgaskasaččat. Go prográmma-áigodat nohká, de boahtá Dutkanráđi árvvoštallat prográmma ulbmila ja árijjalašvuoda ovttasráđiid sámeapolitihkalaš ja sámifágalaš birrasiiguin, ja dasto joatkit prográmmain dálá hámis dahje divodemiiguin. Prinsihpalaččat lea Dutkanráđi geatnegahtton árvvoštallat lea go sámi áššiid dutkan áigeovuodil maiddái eará dutkanprográmmaid oktavuodas. Departementta jahkásaš 1,5 mill kr sturrosaš juolludus Norgga dutkanráđi sámi dutkanprográmmii, evttohuvvo lasihuvvot 2,5 mill kruvdnii 2005:s.

Gielda- ja guovludepartementa lea juolludan ruđa Tromssa universitehtii čadahit Norgga birgenlágidutkosa. Dutkkus lea stuora birgenlágiiskadeami oassi mii čadahuvvo 11 ártkalaš guovllu eamiálbmogiid gaskka. Departementa lea maiddái juolludan ruđa Nordlandsforskningii árvvoštallat prosessaid mat leat čadnon guovtti luossa- ja guvžábiebman-konsešuvdnii Mosskes Divttasvuonas. Sámediggi lea ožžon ruđa joatkit proševtta Sámi státi- stihkka man ulbmil lea lágidit dilálašvuodaid kvantitatiiva dieduid organiseremii.

Kap. 540, poasta 50 Sámediggi

Álbmotválljejun orgánan lea Sámedikkis stuora friddjavuohta. Dat ii leat ráđđehusa vuollásaš orgána, ja ráđđehusas ii lea danne ovddasvástádus Sámedikki politihkalaš doaimmas dahje dain politihkalaš mearrádusain maid Sámediggi dahká. Dál hálddaša Sámediggi máŋga doarjjaortnega ja doaimma maid departementtat leat dasa sirdán.

2005:s evttoha ráđđehus juolludit 143,4 mill kr poasta 50 bokte. 1,5 mill kr dás galgá gokčat sámediggeválggaid oassalasti bellodagaid/organisašuvnnaid/listtuid diehtujuohkinbargguid, ja dat galgá maiddái gokčat Sámedikki diehtujuohkinbarggu 2005` sámediggeválggaid oktavuođas. Dasa lassin juolluduvvo 7 mill kr kap. 571 poasttas 64 Árvvoštusdoarjja, sámegiela hálddašanguovllu gielddaid ja fylkkagielddaid guovttegielalašvuodadoaimmaid várás.

Kap. 541, poasta 54 Vuoitu Sámeálbmotfoanddas

Stuoradiggi mearridii geassemánu 16.b. 2000 juolludit 75 mill kr “Sámeálbmotfondii” 2000` dárkkistuvvon našunálabušehta oktavuođas. Ruhtadanlávdegotti eanetlohku celkkii foandda ulbmila birra ahte foandda vuoitu galgá adnot iešguđet doaibmabijuide mat nannejit sámi giela ja kultuvrra. Stuoradikki mearrádus čilge foandda vuodđudeapmin leat oktasaš buhtadussan daid vahágiid ja vearrivuodaid ovddas maid dáruiduhttinpolitihkka dagahii sámi álbmoga ovdii. Supmis mii biddjo Sámedikki háldui 2005` bušehta bokte, lea reantovuoitu ođđajagimánu 1.b. 2004 rájes juovlamánu 31.b. 2004 rádjái ja dat lea 4,65 mill kr. Foandda vuoitu ii gula Sámedikki rámmajuolludussii.

Kap. 541, poasta 70 Doarjja sámi ulbmiliidda

2005:s evttoha Ráđđehus juolludit departementta háldui 1,1 mill kr dán poastta bokte. Ulbmil lea seailluhit ja ovddidit sámi identitehta, kultuvrra ja servodateallima. Ovdal almmuhuvvui doarjjaortnet jahkásaččat. Departementa ii ane dan šat ulbmilažžan poastta sturrodaga geažil.

Kap. 541, poasta 72 Sámi giella ja diehtujuohkin

2005:s várrejuvvo 2,68 mill kr ráđđehusa sámegiela ja diehtujuohkin áŋgiruššamiidda. Ulbmil lea láchit dili lasi almmolaš sámegielgeavaheapmái, eanet almmolaš dieđuid sámegielagiidda ja ahte dieđut sámi dilálašvuodaid birra norgga álbmogii oppalaččat buorranit.

Kap. 541, poasta 73 Boazodoalu riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáš

Ráđđehusa áigumuš lea ásahit riikkaidgaskasaš fága- ja gaskkustanguovddáža Guovdageidnui 2005` vuosttaš jahkebeali, vai dakko bokte nanne riikkaidgaskasaš boazodoalloovttasbarggu. Guovddáš galgá gaskkustit ja lonuhit dieđuid ja oččodit árktalaš guovlluid boazodoallo-álbmogiid fágalaččat ovttasbargagoahtit. Bargu galgá leat ávkin ealáhusdoibmiide, almmolaš eiseváldiide, dutkanbirrasiidda ja eará fágabirrasiidda ja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide ja ovttasbargoorgánaide. Doibmii evttohuvvo juolluduvvot ruhta máŋgga departementa-bušehta bokte. Gielda- ja guovludepartementta bealis evttohuvvo juolluduvvot 750 000 kr guovddáži.

Kap. 542, poasta 1 Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš

Eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš Guovdageainnus rahppui virggálaččat čakčamánu 1.b. 2003. Guovddáža deataleamos barggut leat diehtujuohkin, duodásteapmi ja fierpmádathuksen. Lea sávahahti ahte Guovddáš ásaha fágalaš fierpmádagaide eará ásahusaide mat barget eamiálbmotgažaldagaiguin riikaviidosaččat ja riikkaidgaskasaččat. Guovddáš boahtá čujuhut ođđa dutkandarbbuide, muhto dat ii galgga ieš leat dutkanásahus. Gielda- ja guovludepartementa evttoha juolludit 2,05 mill kr 2005:s. Olgoriikkadepartementa joatká iežas 1,2 mill kr:saš juolludemiin.

Kap. 552, poasta 72 Našovnnalaš doaibmabijut guovllidovddideami várás

Juolludusa ulbmil lea ovddidit guovlluid ealáhusaid ja árvoháhkama. Dát galgá čađahuvvot nuppástuhttimiid, innovašuvnna ja odđasisálggahemiid movttiidahttima bokte. Bargu čađahuvvo ovttasráđiid guovllulaš, našovnnalaš ja riikkaidgaskasaš bealálaččaiguin. 2005:s evttohuvvo oppalaččat 269,3 mill kr juolludus kap. 552, poastta 72 bokte. Sámedikki oassálastin rádjerasstideaddji Interreg-prográmmain ruhtaduvvo dán poastta bokte. Sámediggi oaččui 2,2 mill kr 2003:s ja 2,1 mill kr 2004:s. 2005` juolludus čielgá 2004` čavčča mielde.

Dearvvašvuodadepartementa

(1000 kr)					
Kap.	Poasta	Doaibma	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahtta 2004	Evttohus 2005
728 ¹⁾	21	Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána	10 700	10 700	11 000

1) 2003` juolludusat addojuvvojedje kap. 701 poasta 21 bokte

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

(1000kr)					
Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahtta 2004	Evttohus 2005
743	75	Psykalaš dearvvašvuodasuodjalus	7 000	13 000	18 000

Sámi doaibmabijuid várrejuvvon ruđat mat ovdal juolluduvvojedje kap. 732 poasta 74 bokte, leat 2003 rájes biddjon Dearvvašvuoha Davvin vuodđojuolludussii ja jotkojuvvojit.

Kap. 728. NOU 1995:6 Sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána

2004` doaibmabijut

2004:s biddjo 10,7 mill kruvno "Girjáivuohta- ja ovttárvosašvuoha" nammasaš doaibma-plána áigumušaid čađaheapmái. Dát doaibmaplána lea NOU 1995:6 Norgga sámi álbmoga dearvvašvuoda- ja sosiálabálvalusa plána čuovvoleapmi. Ruđain lea 5,1 mill kr sirdojuvvon Sámediggái ja gollá eanasmuddui 2 fágavirgái dearvvašvuoda- ja sosiálaáššiid čuovvoleami várás, rehabiliterenstipenddaid joatkimii ja prošeaktadoaimmaide. 2002` evaluerema mielde, lea Sámedikkis iehčanas ovddasvástádus hálddašit doarjaruđaid.

Sosiála- ja dearvvašvuodadirektoráhta hálddaša reasta 5,6 mill kr eará plánadoaibmabijuid álggaheami várás. Sámi dearvvašvuoda dutkama guovddáš lea 2004:s ožžon 4,3 mill kr dábalaš doibmii ja sámi guovlluid dearvvašvuoda- ja birgenlágiguorahallama gárvvisteapmái. Reasta ruđat adnojit sámi diehtujuohkinbálvalusa ásaheapmái, jorgalanbargguide, dulkaoahpu ovdaprošektii ja sámi logopedavirggi oasseruhtadeapmái mii galgá álggahuvvot Sonjatun dearvvašvuodaguovddáži Ráissas.

2005` doaibmabijut

2005:s jotkojuvvo "Girjáivuohta ja ovttárvosašvuoha" doaibmaplána čađaheapmi. Departementa eaktuda lagas ovttasbarggu Sámedikki ja Sosiála- ja dearvvašvuodadirektoráhta gaska doaibmaplána doaibmabijuid čađahettiin. Doaibmaplána gusto 2002-2005 áigodagas. Plána čuovvoleapmi galgá čielgat 2005 mielde.

Kap. 743 Stáhtalaš doaibmabijut psykalaš dearvvašvuoda arvosmahttimis

Psykalaš dearvvašvuoda Álggahanplánas daddjo ahte sápmelaš olbmuide geat gillájit psykalaččat, galgá nannejuvvot fáladat gelbbolašvuodaguovddáža huksema bokte ja dikšunbálvalusa viiddideami bokte.

Dearvvašvuodadepartementa áigu joatkit plánain viiddidit Kárášjoga ja Leavnja psykalaš dearvvašvuodasuodjalusa riikaviidosaš gelbbolašvuodabásan sámi álbmoga bálvalusaid várás. Bearašossodaga ja nuoraidpsykiatriija fáhkkašiid huksen lea vuoruhuvvon doaibmabidju. Ulbmila ollislaš juolludeapmi 2004:s lea su. 13 mill kr (6 mill kr lassáneapmi 2003 rájes). 2005` juolludeapmi plánejuvvo lasihuvvot sullii 18 mill kruvdnii.

Mánáid- ja bearašdepartementa

(1 000 kr)

Kap.	Poasta	Doaibmabijut	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu	bušeahhta	Evttohus
			2003	2004	2005
856	50	Doarjja sámii mánáidgárdefálaldagaide	8 113	10 716	11 080

Dasa lassii juolluduvvojit ruđat sámii ulbmiliidda čuovvovaš kapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
854	21	Mánáid- ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, Sierra doaibmagolut
854	71	Mánáid- ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, Ovddidan- ja diehtjuohkinbargu j.e.
857	70	Mánáid- ja nuoraid-doaibmabijut, Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat
857	79	Mánáid- ja nuoraid-doaibmabijut, Riikkaidgaskasaš nuoraidbargu

Kap. 854 Mánáid ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, poasta 21 Sierra doaibmagolut

MBD áigu 2005:s joatkit doaibmadoarjagiin Davvi-Norgga mánáid-suodjalusa ovddidan-guovddáži. Guovddáš ángiruššá ee. dutkan-, ovddidan- ja gaskkustanbargguin dain oktavuođain go mánáid-suodjalus deaivida mánggakultuvrralaš servodagain, ja deattuha erenoamážit mánáid-suodjalusa sámii oktavuođain.

Kap. 854 Mánáid- ja nuoraid-suodjalusa doaibmabijut, poasta 71 Ovddidan- ja diehtjuohkinbargu j.e.

Lea dárbu buoridit mánáid-suodjalusbálvalusa mánggakultuvrralaš gelbbolašvuoda, ja nu maiddái mánáid-suodjalanmáhtolašvuoda sámii oktavuođas. Dan vuodul juolludii MBD 2003:s ruđaid Davvi-Norgga mánáid-suodjalusa ovddidanguovddáži hábmet njeallje temáihppaga sámii mánáid-suodjalusa birra mat galget adnot studeanttaid vuoddo- ja joatkkaoahpahusas ja mánáid-suodjalusbálvalusa bargiide. Gihppagat válbmanit 2004 loahpas.

Kap. 856 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámii mánáidgárdefálaldagaide

Sámediggi hálldaša sierra doarjaga mii juolluduvvo sámii mánáidgárddiide ja ruđaid ovddidan- ja diehtjuohkinbargguide, rektruterendoaimmaide ja pedagogalaš oahpponeavvuid ráhkadeapmái. Sámediggi lea ođastan sámii mánáidgárddiid sierradoarjaga njuolggadusaid 1.1.2004 rájes. Sierradoarjaga ulbmil lea fuolahit sámii mánáide vejolašvuoda ovddidit ja nannet giela ja kulturduogáža mánáidgárddis.

2003: jugii Sámediggi ruđaid 45 sámii mánáidgárdái (70 ossodahkii). Dasto juolluduvvui maiddái doarjja 16 dáčča mánáidgárddiid sámedieloahpahussii. Sámediggi lágidiid riikaviidosas mánáidgárdebargiid konferánssaid ja fierpmádatčoahkkanemiid. Sámediggi attii maid doarjaga iešguđet lágán prošeavttaide, ee. lullisámii guovllus.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraid-doaibmabijut, poasta 70 Mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnat

Dán postii gullet doarjagat eaktodáhtolaš mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaid riikaviidosas bargguide. Ulbmil lea lágidit mánáide ja nuoraide dilálašvuoda searvat mánáid- ja nuoraidorganisašuvnnaide. Doarjagat galget movttiidahttit organisašuvnnaid atnit fuola ja váldit mieldeovddasvástádusa, ja sihkkarastit organisašuvnnaid mielde-mearridan- ja demokratii-jaarenan.

Kap. 857 Mánáid- ja nuoraid-doaibmabijut, poasta 79 Riikkaidgaskasaš nuoraidovttasbargu j.e.

Departementa áigu ain vuoruhit Barentguovllu nuoraidpolitihkalaš ovttasbarggu dan doaibmaplána vuoruhemiid ja evttohusaid vuodul mii dohkkehuvvui Nuoraidministtar-konferánssas Tromssas 2001:s. Maiddái 2005:s várrejuvvojit doarjjaruđat Barentguovllu

mánáid ja nuoraid multilaterála prošeavttaide ja doaimmaide. Barentčállingoddi lea váldán badjelasas Barentguovllu multilaterála nuoraidovttasbarggu doarjjaortnega hálddašeami. Prošeavttat mat ovddidit sámi giela ja kultuvrra ja eamiálbmotnuoraid ovttasbarggu, vuoruhuvvojit.

Eanandoallodepartementa

(1000 kr)

Kap.	Poasta	Doaibma	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahhta 2004	Evttohus 2005
1147		Boazodoallohálddahus	43 640	47 797	52 497
1149	50	Árvoháhkkan ja ovddidandoaibmabijut eanandoalus	2 000 ¹⁾	2 000	2 000
1151		Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái	98 041	95 000	95 000
Submi			143 681	144 797	149 497

1) 2002:s ja 2002 rádjai lea ruŋat juolluduvvon eanandoallušiehtadusas

Kap. 1147 Boazodoallohálddahus

(1000 kr)

Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahhta 2004	Evttohus 2005
01	Doaibmagolut	37 484	35 741	37 104
45	Stuora bierggasoastimat ja mátasdoallan, <i>sáhtta</i> <i>sirdojuvvot</i>	3 725	3 175	3 232
70	Doarjja duottarstobuide	512	659	659
71	Sis-Finmmárkku nuppástuhtindoaimmat, <i>sáhtta</i> <i>sirdojuvvot</i>	1 919	8 222	11 502
Submi		43 640	47 797	52 497

Boazodoallohálddahus galgá láhčit dili nu ahte boazodoallopolitihka ulbmilat ollašuvvojit. Boazodoallohálddahus hálddaša boazodoallolága ja boazodoallošiehtadusa gaskaomiid. Boazodoallohálddahus lea maiddá Boazodoallostivrra ja guovllustivrraid čállingoddi ja čadaheaddji orgána ja dat doaibmá ráđđeaddin ealáhussii.

Boazodoallopolitihka guokte iehčanas vuoddoárvvu leat ealáhuspolitihkalaš buvttadanárvu ja sámpolitihkalaš kulturárvu. Boazodoallopolitihkalaš ulbmilat leat ovtastuvvon “Nana bastevaš boazodallu”- doahpagis. Dát mearkkaša boazodoalu mas leat ekologalaš, ekonomalaš ja kultuvrralaš návccat.

2003` raporta

Ođđajagimánus 2002 mearridii Boazodoallostivra Oarje-Finmmárkku boazodoalloguovllu geasseguohtunorohagaide 63 700 bohcco alimus boazolohkun, dát divvojuvvui maŋŋil 64 300 sturrosaš boazolohkun. Dán mearrádusa čadaheami várás juolluduvvui ruhta ásahit prošeaktakantuvrra mii golmmá jagi áigodagas galgá bargat boazologu heivehemiin. 2003:s lea kantuvra ovttasráđiid guoskevaš boazoeaiggádiiguin ohcan čovdosiid dasa movt heivehit iešguđet orohagaid boazologu nu njuovžilit go vejolaš. Boazolohku ii leat unniduvvon 2002 ektui. Ággan dása lea ee. bohccobierggu váttis márkandilli 2003/2004` čavčča ja dálvvi mii dagahii boazoeaiggádiid njuovvanboazologu lasiheami ovdii. Maiddá Nuorta-Finmmárkku boazologu heiveheapmi guohtuneatnamiidda joatkašuvvá. Dát leat leamaš sihke resursagáibideaddji ja áddjás barggut.

Maŋemus golmmá jagi buorit guohtumat leat lassánahtán Finmmárkku boazologu mearkkašahti ollu. Buorit dálkkádagat ja unnán muohta lea buoridan guohtumiid. Muhtun guovlluid jeageleatnamat eai leat leamaš guođohuvvon ovdal dál. Danne leat bohccot buori vuoiimmi nalde, miesseprosentat lea loktanan ja bohccot leat buorebut seilon. Boazologu lassáneapmi headušta boazologu heiveheami, ja guhkilmasat bohtá dát vahágahttit ealáhusa ekologalaš návccaid. Boazodoalu boraspirevahádat leat unnon 2000/01 rájes go ledje eanemus, muhto ain leat vahádat dohkemeahtun stuorrát muhtun guovlluin. Boazodoallohálddahus lea ovttasráđiid Fylkkamánni birasgáhttenossodagaiguin ángirit geahččalan buoridit duodaštusaid daid

bohccuid ovddas maid boraspire váldá, ja lea maiddái oččodan boraspiriid máddodatdási čielggaduvvot, ja lágidan ja čađahan doaimmaid maiguin eastada massimiid.

Boazodoallohállddahas lea ovddasvástádus áimmahuššat boazodoalu areálaberoštusaid dábálaš areálahállddaseamis. Mearkkašahti oassi hállddahasa návccain manná dákkár áššiide. Hástalussan lea ahte ovttaskas áššit lassánit.

Boazodoallohállddahas lea bargan boazodoalu váikkuhanfámu buoridemiin daid gaskaomiid bokte mat stivrejit areálageavaheami. Areálageavaheami lágaid ja njuolggadusaid rievdatettiin lea hállddahas buktán árvalusaid. Boazodoallohállddahas lea Boazodoalu ovdánahttin-foandda (BOF) čáli ja lea dakko bokte vuoruhan dutkanohcamušaid main lea ulbmil duođaštit boazodoalu areálaberoštusaid ja ovddidit vugiid movt duođaštit boazodoalloguovlluid sisabáhkemiid váikkuhusaid. Boazodoallohállddahas lea geahččalan oččodit stuorát ipmárdusa dasa movt olu plánejuvvon bieggafápmoproševttat vahágahttet boazodoalu, ja maiddái man deatalaš lea oažžut ollislaš árvvoštallama dáid proševttaid oktavuodas mat leat čađahuvvon ja mat leat plánejuvvome.

Boazodoallohállddahas lea rahpan ođđa neahttasiidduid mas maiddái digitála boazodoallokárttat leat mielde.

Boazodoalu ovddidanfonddas lea 2 mill kr sirdojuvvon Sámi ovddidanfondii.

Eanandoalodepartementa lea nammadan lávdegotti mii galgá guorahallat nissonolbmuid dili boazodoalus. Ulbmilin lea ovddidit boazodoalloealáhussii ođđa ja eanet ulbmilaš dáseárvopolitihka vai nissonolbmot beasaše eambo searvat ja oassálastit boazodoalus.

Doarjjaohcan meannudeami heivehettiin, álkidahttidettiin ja beavttálmahttidettiin, lea Boazodoallohállddahas váikkuhan deataleamos rievdademiide mat leat dahkkon.

Ealáhussii leat sáddejuvvon njuolggadusat sihke dárogillii ja sámegillii. Boazodoallohállddahasa beaivválaš ságastallamat boazodolliiguin, sihke meahcis ja kantuvrrain, leat mávssolaččat gustojeaddji politihka gulaheamis.

Boazodoallohállddahas lea 2003:s ráhkadan ođđa bargoveahkanjuolggadusaid ja dasa gullevaš bagadusaid ja virgáibidjanvugiid. Hállddahas lea joatkan barggus hállddahasa gelbbolašvuodaplána ulbmiliid ollašuhttimiin.

2005` bušeahttaárvalus

Boazodoallohállddahas galgá vuoruhit Nuorta-Finnmárkku boazodoalloguovllu orohagaid alimus boazologu mearrideami, ja čađahit Boazodoallostivrra mearrádusa Oarje- Finnmárkku boazodoalloguovllu geasseguohtunorohagaid alimus boazologu mearrádusa, vai boazolohku heivehuvvo guohtunváriide ja vai Finnmárkku boazodoalu návccat nannejuvvojit. Dán oktavuodas čujuhit ásahuvvon prošeaktakantuvrii mii galgá čađahit daid šiehtadusaid mat leat dahkkon boazodolliiguin boazologu unnideami hárrái. Boazodoalu resursaguovddáža ásaheapmi álggahuvvui 2004` čavčča. Guovddáš organiserejuvvo Boazodoallohállddahasa gullevaš prošeaktan. Boazodoallohállddahas galgá váikkuhit dasa ahte guovddáš šaddá daid boazodolliid bálvalusguovddážin geat dáhttot heaitit ealáhusas ja geat ohcet eará sisboaduid.

Hállddahas galgá maid láchit dili Finnmárkku eará rámmaeavttuid gárvvisteapmái.

Šiehtadusjagi 2004/2005 boazodoallošiehtadusa meannudettiin, deattuhii Stuoradiggi ahte mearriduvvon boazolohku galgá olahuvvot, vrd. Árv. S nr. 242 (2003-2004): *Maŋŋel go čakčanjuovvamat leat čađahuvvon, de ferte ođđasis árvvoštallat lea go álggahuvvon doaimbajuiiguin vejolaš unnidit boazologu. Jus eará gaskaoamit dárbbasuvvojit olahit dán ulbmila, de ferte árvvoštallat galgá go ráddjegoahtit iešguđet boazodoallái boazolohkomeari".*

Eanandoallodepartementa vuorjašuvvá Finnmárkku alla boazologuin. Buorit dálvvit ja miessás jagit, bohccot mat leat buori vuommis ja váttis márkandilálašvuohta, lea dagahan ahte boazologu heiveheapmi šattai stuorát hástalussan go dat maid álggos leimmet vuordán. Eanandoallodepartementa atná áibbas deatalažžan heivehit boazologu guohtunressaide, ja boahtá dárkilit čuovvut 2004/2005` njuovvanáigodaga ovdáneami. Álggahuvvon proseassa vuoddu lea eaktodáhtolaš boazologu heiveheapmi. Jus dat ii menestuva dohkálaččat, de ferte bargu čadahuvvot boazodoallolága bággodoaibmanjuolggadusaid vuodul. Eanandoallodepartementa ferte dalle máhccat Stuoradiggái dainna gažaldagain.

Boazodoallohállddahuš galgá dábuhit gáibiduvvon vuodđodieđuid, vai Finnmárkku guohtunressadili dárkkistuvvo dan muddui go dárbbášuvvo.

Boazodoallohállddahuš galgá ain ásaht fierpmádagaid ja ovttasbargolihtuid eará almmolaš orgánaiguin ja oahpásnuhttit sin boazodoalu dárbbui bisuhit oktilis areálaid, ja dasa movt iešguđet doaibmabijut boazoguohtuneatnamiin váikkuhit boazodollui. Hállddahuš bargui gullá maiddái duodaštit boazodoalu areálageavaheami ja almmustuhttit dan gielddaide ja fylkkaide.

Boazodoallohállddahuš galgá ángirit oččodit areálageavaheami stivrejeaddji lágaid ja njuolggadusaid nuppástuhttot. Dasto galgá hállddahuš bidjat árjjaid loktet sihke iežas bargiid ja boazodolliid gelbbolašvuoda gustojeaddji láhkamearrádusaid ja njuolggadusaid hárrái. Boazodoallohállddahuš galgá joatkit barggus boazodoalu areálaid árvoklassifiseremiin, ja oččodit ođastuvvon orohatplánaid gárvvistuvvot.

Boazodoallohállddahuš galgá veahkin loktet boazodoalu árvoháhkama. Hállddahuš galgá ovttasráđiid ealáhuš orgánaiguin ja eará oassálastiiguin váikkuhit dasa ahte boazodoallošiehtadusa ekonomalaš resurssat adnojit ulbmillaš vuogi mielde, mii doaibmá bures ja mii lokte árvoháhkama. Dán oktavuodas galgá hállddahuš bargat dan badjeli ahte Boazodoalu ovdánahttinfoandda ja Boazodoalu árvoháhkanašprográmma gaskaoamit ovttastahttojuvvojit, vai dát guokte ortnega doibmet nu bures go vejolaš. Dasto galgá hállddahuš láhčit dili boazodoalloealáhuš, Innovasjon Norge ja iežas hállddahuš positiiva ovttasbargui árvoháhkanašprográmma čadahettiin.

Nissonolbmuid ja bearrašiid nannema doaibmabijut álggahuvvojedje 1999:s. Ortnet árvvoštallojuvvui 2004:s. 2004:s guorahallojuvvui maiddái nissonolbmuid dili boazodoalus. Ovttasráđiid departementtain galgá hállddahuš geahčadit árvvoštallama evttohusaid ja daid evttohusaid mat ovddiduvvojedje guorahallamis nissonolbmuid dili birra boazodoalus.

Boazodoallohállddahuš galgá leat mielde fuolaheamis ahte doarjjaortnegat adnojit vuogálaččat vai árvoháhkama lokte álkit ja buoret njuolggadusaid bokte. 2005:s galgá Boazodoallohállddahuš ain láhčit dili hállddahuš elektrovnnalaš iešbálvalančovdosiidda, vuogádatovddideapmái ja evttohit álkidahttit boazodoallošiehtadusa ekonomalaš gaskaomiid ortnegiid. Dasto galgá hállddahuš fuolahit ahte iešguđet boazodoalloguovlluid ovttaskas boazodolliid áššit gieđahallojuvvojit johtilit ja vuoiggalaččat. Oassin bearráigeahččanbarggus galgá hállddahuš joatkit bohccuid lohkat iešguđet boazodoalloguovlluin, ja dalle vuoruhit Finnmárkku boazodoalloguovlluid. Jus boazolohkanbohtosiin ja boazodolliid iežaset raport-eremiin lea stuora vealla, de galget doaibmabijut álggahuvvot. Boazodoallohállddahuš galgá árjjalaččat leat mielde ovddideames riidoeastadeaddji doaibmabijuid eará ealáhušberoštusaid ektui. Ferte ovdamearkka dihte fuolahuvvot ahte riiddut geahpeduvvojit nu olu go vejolaš, eavttuid ja neavvuma bokte dain oktavuodain go áidun ja motoriserejuvvon fievruid ja neavvuid geavaheapmi lea dárbbášlaš.

Boazodoalu areálageavaheami ja dan vuoigatvuodaid duodašteapmi mearrida ealáhuš boahtteáiggi. Fierpmádagat ja ovttasbargolihtut eará almmolaš orgánaiguin galget almmustuvvat vai boazodoallu buorebut dohkkehuvvo. Dasto gáibiduvvo lagas oktavuoha ealáhuš

ovddasteddjiid ja Boazodoallohálldahusa gaskkas duddjon dihte luohhtámuša ja ipmárdusa. Diekkár ovttasbargu lea deatalaš jus návccalaš ovdáneapmi galggaš ollašuvvat.

Boazodallohálldahus galgá leat doaibma mii ávkkestallá návccaidisguin buresdoaibmi vuogi mielde, ja mii hálldašeami ja ráđdeaddima bokte sihkkarastá geavaheddjiide buresdoaibmi bálvalusaid.

Boazodoallohálldahus galgá ain ángiruššat ovddidit bargiid- ja bálkápolitihka, gelbbolaš-vuođaloktema, organisašuvdnaovddideami, ekonomijastivrema, jodiheaddjeovddideami, siskkáldas doaimmaid ja IKT. Gelbbolašvuođaloktema oktavuodas galgá hálldahus erenoamážit vuoruhit bargiide sámegeoloahpahusa.

Kap. 1149 Eanandoalu árvoháhkkan- ja ovddidandoaibmabijut. Doarjja Eanandoalu ovddidanfondii

Maŋemus jagiid lea Sámi ovddidanfondii juolluduvvon 2 milj kr eanandoallošiehtadusa bokte. Dát juolludus jotkojuvvo 2004:s.

Kap. 1151 Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái

		(1000 kr)		
Poasta	Doaibmabijut	Rehketdoallu 2003	Salderejuvvon bušeahhta 2004	Evttohus 2005
51	Doarjja Ovddidan- ja investerenfondii	30 900	36 500	33 500
72	Doarjja organisašuvdnabarguide	5 600	5 600	5 800
75	Goluidgeahpedan- ja njuolggadoarjja, <i>sáhtta sirdojuvvot</i>	55 720	51 100	53 900
79	Čálgoortnegat		1 800	1 800
82	Bohccobierggu radioaktiivvalašvuoda golut	5 820		
Submi		98 041	95 000	95 000

Kapihttalii gullet juolludusat boazodoallošiehtadusa čadaheami várás ja juolludusat gokčat goluid maid bohccobierggu radioaktiivvalašvuoha dagaha. Boazodoallošiehtadus ja boazodoalloláhka leat boazodoallopoltihka ulbmiliid ja njuolggadusaid olaheami deataleamos doaibmi gaskaoamit. Boazodoallošiehtadusas mearriduvvo movt ekonomalaš gaskaoamit galget geavahuvvot, ee. boazodoallolága áigumušaid ja mearrádusaid vuodul. Ulbmilat ja strategiijjat čilgejuvvojit dárkileappot st.prp. nr. 65:s (2003-2004) ja Árv. S. nr. 242:s (2003-2004) *2004-2005` boazodoallošiehtadusa birra, goluid gokčan maid bohccobierggu radioaktiivvalašvuoha dagaha, ja 2004` stáhtabušeahhta rievdadusat.*

Birasgáhttendepartementa

(1000 kr)

Kap.	Poasta	Doaibma	Salderejuvvon		Evttohus
			Rehketdoallu	bušeahtta	
			2003	2004	2005
1429	50	Doarjja sámi kulturमितosuodjaleapmái	2 000	2 000	2 000

Kap. 1429, poasta 50 Doarjja sámi kulturमितosuodjaleapmái

Birasgáhttendepartementa joatká sámi kulturमितosuodjaleapmái doarjjaortnegiin. Doarjjaortnet galgá áimmahuššat sámi kulturमितobarggu ja kulturbirasbarggu váldokulturमितofágalaš beliid. Ruđat galget eanas adnot mátasdoallan- ja divodanbargguide. 2005:s lea evttohuvvon juolludit 2 mill kr ulbmili. Sámediggi hálldaša ruđaid Birasgáhttendepartementta juolludusreivve mielde.

Birasgáhttendepartementa sirddii 2001:s kulturमितolága válldi Sámediggái. Sámediggi oaččui gaskaboddosaš geahččalanortnega mielde 3 jahkái hálldašanovddasvástádusa sámi kulturमितoberoštumiin. 2003:s árvvoštalai NIBR geahččalanortnega ja dat guhkiduvvo 2004 lohppii.

Olgoriikkadepartementa

Olgoriikkadepartementa juolluda sámi ulbmiliidda dáid kapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Doaibma
116	70	Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
163	71	Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodat

Dasalassin leat čuovvovaš kapihttaliin juolluduvvon ruđat sámi ulbmiliidda:

Kap.	Poasta	Doaibma
197	70	Doarjja ii-ODA-dohkkehuvvon riikkaide ja riikkaidgaskasaš birasdoaimmaide

Kap. 116, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Kap. 116, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaid bokte, juolluduvvo doarjja ee “Eamiálbmogiid oassálastimiii Árktalaš rádis jna”. Ulbmil juolludemiin lea addit doarjaga álgoálbmogiid ovddasteddjiid searvamii davviguovlluid riikkaidgaskasaš ovttasbargui dain áššesurggiin mat erenoamážit gusket sidjiide, ja muđui doarjut sin vejolašvuodaid searvat dánlágán ovttasbarguide. Juolludus adnojuvvo vuosttažettiin gokčat Sámiráđi ja Ruošša beale álgoálbmotorganisašuvnna RAIPON oassálastima Árktalaš ráđi čoahkkimiin jna. Árktalaš ráđi ovttasbarggus lea buot 8 árktalaš stáhta fárus, namalassii Canada, Danmárku, Suopma, Islánda, Norga, Ruotta, Ruošša ja USA. Dán sirkumpolára ovttasbarggus lea ulbmilin ovdánahttit birasovttasbarggu ja ovddidit arktalaš guovlluid nanaguoddi ovdáneami. Norgga bealis deattuhuvvo árktalaš eamiálbmogiid oassálastin Rádis, mas Sámirádis ja viđa eará eamiálbmorganisašuvnna lea bissovaš oassálastinstáhtus. Eamiálbmotčállingoddi, Indigenous Peoples Secretariat, mii lea Københámmánis, veahkeha eamiálbmogiid Ráddeoassálastima oktavuodas. 2001-2004 áigodagas lea juolludus leamaš 400 000 kr jahká. Vuordimis bohtá 2005` juolludus leat seamma dásis.

Kap. 163, poasta 71 Humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodat

Guovdageidnui lea ásahuvvon eamiálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš st. died. nr. 21 (1999-2000) Olmmošvuoigatvuodaid doaibmaplána evttohusa vuodul. Gielda- ja guovluddepartementa ja Olgoriikkadepartementa ruhtadit gelbbolašvuodaguovddáža doaimma. Vuordimis joatkašuvvá 2005` doarjja gelbbolašvuodaguovddážii seamma dásis go ovdal.

Doarjja riikkaidgaskasaš bargui

Olgoriikkadepartementa áigu nugo ovdal árvvoštallat Sámedikki doarjjaohcama searvat ON:ii ja eará riikkaidgaskasaš barguide.

Justisdepartementa

Kap.	Poasta	Doaibmabijut
400	01	- Dutkanprošeakta sámi vieruiduvvamiid ja riekteoainnuid birra Finnmárkku fylkka lulábealde - Sámi vuoigatvuodálávdegoddi
440	01	Doarjja politiijaguovlluide main leat gielddat mat gullet sámegeiela hálddašanguvlui
470	72	Doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii

Kap. 400 Justisdepartementa, poasta 01 Doaibmagolut

Sámi vieruiduvvamiid ja riekteoainnuid dutkanprošeakta

Sámi vieruiduvvamiid ja riekteipmárdusaid dutkanprošeakta lea fágaidrasttideaddji dutkanprošeakta man ulbmil lea čilget sámi riektevieruid ja riekteipmárdusaid mat leat leamaš ja leat sámi guovlluid eatnamiid ja čáziid rivttiid ja geavaheami oktavuodas. Prošeakta lea juhkkjuvvon guovtti oassái, ja dál lea II. oassi jođus, namalassii sámi riektevierut ja riekteipmárdusat Finnmárkku lulábealde. Prošavtta II. oasi jođiha ođđasisnammaduvvon sámi vuoigatvuodálávdegoddi, man mandáhtta lea čadnon seamma guovlluide. I. oasi bohtosat, sámi riektevieruid ja riekteipmárdusaid čielggadeapmi Finnmárkku fylkkas, leat almmuhuvvon NOU 2001: 34:s. Lea juolluduvvon 2 mill kr prošeaktii 2002-2004 áigodagas. Justisdepartementa bohtá čielggadit dutkanprošavtta loahpaheami formálalaš, fágalaš ja ekonomalaš eavttuid 2004` čavčča mielde.

Sámivuoigatvuodálávdegoddi

2004:s lea Justisdepartementa juolludan 4,08 mill kr Sámivuoigatvuodálávdegoddái kap. 400, poasta 01 bokte, ja das lea 2 mill kr várrejuvvon dutkamii. Lávdegotti 2005` rámma mearriduvvo ođđajagimánu álggus 2004.

Kap. 440 Politiijadirektoráhta – Politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kap. 440, poasta 01:s leat moanaid jagiid biddjon ruđat politiijaguovlluid atnui main lea guovttegielat álbmot (sámegeiella/dárogiella). Tromssa politiijameašttir hálddaša ruđaid sierra njuolggadusa mielde. Ulbmil lea buoridit máhtu sámegeiela birra dain politiijaguovlluin gos leat sápmelaččat. Politiijaguovlluin gos guovttegielalašvuolta dagaha lassibarggu, sáhttet danne ohecat doarjaga várrejuvvon ruđain. Juolludusohcamušat rievddadit jagis jahkái, dađi mielde man olu politiijaguovlluid bargit dárbbasit oahpahusa. 2004:s lea dán ulbmilii várrejuvvon 0,4 mill kr. Seamma ollu várrejuvvo 2005:s.

Kap. 470 Nuvttá riekteveahkki, poasta 72 Doarjja sierra riekteveahkkedoaimmaide

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvra ásahuvvui 1997:s ja prošeaktačilgehusas deattuhuvvo ahte “stuora oassi álbmogis dáppe leat sámit geat leat minorihajoavku mas leat erenoamáš váttisvuodát, sihke gielalaččat ja geográfalaččat. Dán joavkku riekteveahkkedárbu lea erenoamáš stuoris.” Guovllus leat advokáhtat hárvvibut go riikkadásis. Maiddái danne doaimmahuvvo kantuvra.

Justisdepartementta doarjja Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii lea su. 1,25 mill kr 2004:s. Áigumuš lea juolludit seamma olu (haddemuddejuvvon) 2005:s.

Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrra áššit unno sakka 2002:s maŋŋil go Stuoradiggi mearridii ahte kantuvra ii šat galgga fállat nuvttá riekteveahki buohkaide, muhto baicca čuovvut nuvttá riekteveahkkenjuolggadusaid, vrd st. dieđ. nr. 25` (1999-2000) Nuvttá riekteveahki birra Árv. S. nr. 181 (1999-2000). Sámediggi lei dáhtton hálddašit Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrra juolludusa. Justisdepartementta ja Sámedikki dialoga lea dál bissehuvvon maŋŋil go Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrii addojuvvojedje ođđa doaibmanjuolggadusat. Dát leat heivehuvvon riekteveahkelága njuolggadusaide seammás go erenoamážit galget dustet sámegeiela álbmoga erenoamáš dárbbuid, ja álkidahttit nuvttá

riekteveahki ohcamušaid meannudeami. Maŋŋel go ođđa njuolggadusat ásahuvvojedje, de leat kantuvrra áššit fas lassánan. 2003:s meannudii kantuvra 171 ášši. 187 áššis addui njálmmálaš ráđdeaddin. 2004:s orrot Sis-Finnmárkku riekteveahkkekantuvrra áššit vel eambo lassáneame. Sihke Sámediggi ja Justisdepartementa leat duhtavaččat dáiŋna ovdánemiin.